

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba

Targaid 2030 Ionadan Ionnsachaidh So-sheasmhach

Stiùireadh do Luchd-cleachdaidh
An t-Òg-mhios 2026

Ionnsachadh airson
So-sheasmhach

Education
Scotland
Foghlam Alba

Ionnsachadh airson So-sheasmhachd

'S ann tro Ionnsachadh airson So-sheasmhachd a bhios sinn a' coimhead às dèidh dhaoine agus na planaid, a bhios dòchas againn airson daoine agus a' phlanaid agus a ghabhas sinn ceumannan air an son. 'S ann mu bhith a' cruthachadh saoghal nas cothromaiche a tha seo – an dà chuid san latha an-diugh agus san àm ri teachd.

Tha fios againn gu bheil dùbhlain mhòra ann mu choinneamh a' chomainn-shòisealta, nàdair agus na h-àrainneachd. Bidh atharrachadh na gnàth-shìde, call àrainnean, còmhstri agus mì-chothromachd a' toirt buaidh air mar a bhios daoine a' fuireach, ag ionnsachadh agus ag obair. Bidh Ionnsachadh airson So-sheasmhachd gar cuideachadh gus smaoineachadh air ciamar agus carson a bhios na rudan seo a' tachairt. Cumaidh e taic rinn an uair sin gus gnìomhan a ghabhail leis na coimhearsnachdan ionadail agus cruinneil againn.

- Tha còir aig a h-uile neach-ionnsachaidh ann an Alba air Ionnsachadh airson So-sheasmhachd mar phàirt den fhoghlam aca.
- Tha clann is daoine òga air feadh na h-Alba air barrachd ionnsachaidh a-muigh agus foghlaim mu atharrachadh na gnàth-shìde iarraidh.
- Tha Ionnsachadh airson So-sheasmhachd fìchte a-steach dhan churraicealam agus mar sin bu chòir dha a bhith na phàirt de chleachdadh làitheil. Tha e na phàirt chudromach de bhun-inbhean proifeasanta GTCS.
- 'S e teama thar-churraicealaim a th' ann an Ionnsachadh airson So-sheasmhachd taobh a-staigh cuairt leasachaidh a' churraicealaim agus ath-leasachadh foghlaim nas fharsainghe.

“ Bidh ionnsachadh airson so-sheasmhachd a' teagasg dhuinn mu chùisean san fhìor-shaoghal, cò air a bheir iad buaidh agus mar as urrainn dhuinn diofar a dhèanamh an dà chuid sa choimhearsnachd againn agus san sgìre nas fharsainghe.”

Neach-ionnsachaidh ann am ÀS3

Targaid 2030: Ionad Ionnsachaidh So-sheasmhach

Dè th' ann an Targaid 2030?

'S e Targaid 2030 plana nàiseanta na h-Alba [airson Ionnsachadh airson So-sheasmhachd](#). Tha seo ag iarraidh air a h-uile sgoil agus suidheachadh a bhith so-sheasmhach ron bhliadhna 2030. Tha Targaid 2030 mu chùisean cudromach leithid atharrachadh na gnàth-shìde, nàdar, còraichean, sgudal agus barrachd.

Dè th' ann an suidheachadh ionnsachaidh so-sheasmhach?

Tha cùram, dòchas agus gnìomh aig cridhe a h-uile rud a nì suidheachadh ionnsachaidh so-sheasmhach: cùram do dhaoine agus dhan phlanaid, dòchas airson an ama ri teachd, agus gnìomh a ghabhail gus piseach a thoirt air cùisean.

Tha cleachdadh ionnsachadh airson so-sheasmhachd sgoinneil a' dol air adhart air feadh na h-Alba. Tha clann is daoine òga a' faighinn Ionnsachadh airson So-sheasmhachd mar-thà agus tha iad ag obair air cùisean co-cheangailte ri so-sheasmhachd. Tha iad ag ionnsachadh mu cheartas sòisealta, mun

àrainneachd agus a' dèanamh ionnsachadh a-muigh.

Tha iad a' gabhail pàirt ann am prògraman leithid Èiceo-sgoiltean agus Sgoiltean le spèis do chòraichean. Tha iad seo uile nan eileamaidean de shuidheachadh so-sheasmhach.

Chan e sguabadh às a h-uile rud agus a' tòiseachadh às ùr an dòigh idir. Cleachdaibh na tha sibh a' dèanamh mar-thà fhad 's a tha sibh ag obair a dh'ionnsaigh inbhe mar shuidheachadh so-sheasmhach.

Carson a tha sinn a' dèanamh seo?

Tha Targaid 2030 mu bhith a' freagairt air na chì sinn a' tachairt san t-saoghal mun cuairt oirnn ann an dòigh a tha iomchaidh do chloinn is daoine òga an seo ann an Alba. Tha iad draghail mu chòmhstri chruinneil, mu èiginn nàdair is na gnàth-shìde agus tha iad airson a bhith ag obair le inbhich gus àm ri teachd nas dòchasaiche a chruthachadh gu h-ionadail agus gu cruinneil. Is urrainn dhuibh seo a dhèanamh le bhith gnìomhach agus le bhith a' dol nur suidheachadh/sgoil Targaid 2030.

“San sgoil, is urrainn dhuinn ginealach de dhaoine òga a chruthachadh a tha nas mothachaile air an àrainneachd agus air a' bhuidheachas a th' aig na gnìomhan aca air an t-saoghal mun cuairt orra.”

Neach-ionnsachaidh ann an ÀS6

Na 4 Ceàrnaidhean

Bidh suidheachadh so-sheasmhach a' cur ionnsachadh airson so-sheasmhachd an sàs tro na 4 ceàrnaidhean: curraicealam, campas, cultar agus coimhearsnachd.

Curraicealam

Ag ionnsachadh mun t-saoghal, a dhaoine, cùisean a tha a' toirt buaidh air agus gnìomhan m.e. nàdar, atharrachadh na gnàth-shìde agus còraichean.

Campas

A' dèanamh cinnteach gu bheil togalach, àrainn agus fearann an ionaid nas so-sheasmhaiche m.e. a' lùghdachadh cleachdadh lùths agus sgudal, a' brosnachadh siubhal gnìomhach agus a' dìon bith-iomadachd.

Cultar

Far am bi a h-uile duine: inbhich, clann is daoine òga, a' togail bheachdan agus dòighean-giùlain coibhneil do chàch a chèile agus dhan t-saoghal.

Coimhearsnachd

A bhith gnìomhach le daoine, buidhnean is comainn gus buaidh a thoirt air cùisean gu h-ionadail agus gu cruinneil.

Tha na 4 ceàrnaidhean uile ceangailte ri chèile. Gu tric, bheir gnìomh ann an aon raon buaidh air raon eile m.e. ag ionnsachadh mu bhiadh (curraicealam), a' cur ghlasraich (campas), agus teaghlaichean a' tighinn còmhla gus coimhead às dèidh an toraidh/a' coimhead air (coimhearsnachd agus cultar).

“Tha frèam-obrach nan 4 ceàrnaidhean na dheagh dhòigh gus tuigse fhaighinn air an ionad agaibh.”

Ceannard Bun-sgoile

“Bidh sinn a' coimhead às dèidh nan lusan oir tha iad beò mar a tha sinn fhèin.”

Clann sgoil-àraich

Taisbeanairean Targaid 2030

Cuidichidh na taisbeanairean gu h-ìosal sibh gus an t-adhartas agaibh a thomhas a dh'ionnsaigh a bhith nur suidheachadh so-sheasmhach. Gabhaidh an cleachdadh mar bhrosnachaidhean deasbaid gus measadh far a bheil sibh air an turas agaibh agus dè an ath rud a dh'fhaodadh sibh dèanamh.

Curraicealam

- 1 Tha Ionnsachadh airson So-sheasmhachd (LfS) na phàirt dealbhaichte den churraicealam againn tro raointean curraicealaim, ionnsachadh eadar-chuspaireil, feallsanachd agus beatha, agus coileanadh pearsanta.
- 2 Bidh sinn ag ionnsachadh air, tron agus mun bhlàr a-muigh.
- 3 Tha dòighean-obrach a thaobh Ionnsachadh airson So-sheasmhachd inntinneach, buntainneach agus dùbhlach.

Cultar

- 7 Bidh a h-uile duine a' cur ri Ionnsachadh airson So-sheasmhachd san t-suidheachadh againn agus bidh sinn ag obair còmhla gus atharrachadh adhartach a thoirt gu buil.
- 8 Bidh sinn a' seasamh chòraichean agus a' comharrachadh Co-ionannachd agus iomadachd.
- 9 Bidh luchd-obrach an sàs ann an ionnsachadh proifeiseanta sònraichte a thaobh Ionnsachadh airson So-sheasmhachd.

Campas

- 4 Gabhaidh sinn ceumannan adhartach airson daoine agus airson na planaid.
- 5 Bidh sinn a' lùghdachadh ar buaidh air an àrainneachd gu h-ionadail agus gu cruinneil gu gnìomhach.
- 6 Bidh sinn a' cleachdadh ar n-àiteachan a-muigh airson ionnsachadh is cluich, agus airson taic a thoirt do nàdar.

Coimhearsnachd

- 10 Bidh sinn ag obair le teaghlaichean, coimhearsnachdan agus buidhnean gus na h-àiteachan ionadail againn a dhèanamh nas fheàrr.
- 11 Tha na gnìomhan againn a' sealltainn gu bheil sinn a' coimhead às dèidh dhaoine agus nàdar air feadh an t-saoghail.
- 12 Bidh sinn a' sgaoileadh fios mun Ionnsachadh airson So-sheasmhachd againn gus brosnachadh a thoirt do chàch.

“Tha an turas againn a dh'ionnsaigh a bhith nar suidheachadh so-sheasmhach air a bhith a dh'aona-ghnothaich agus tha e air a bhith ag atharrachadh is a' fàs, turas a tha sinn an dòchas a bhrosnaicheas clann, teaghlaichean agus coimhearsnachd na sgoile san fharsaingeachd gus gnìomh adhartach a ghabhail do dhaoine agus dhan phlanaid.”

Ceannard Sgioba Tràth-ionnsachaidh is Cùram-chloinne (ELC)

A' coimhead air na bhios sibh a' dèanamh mar-thà

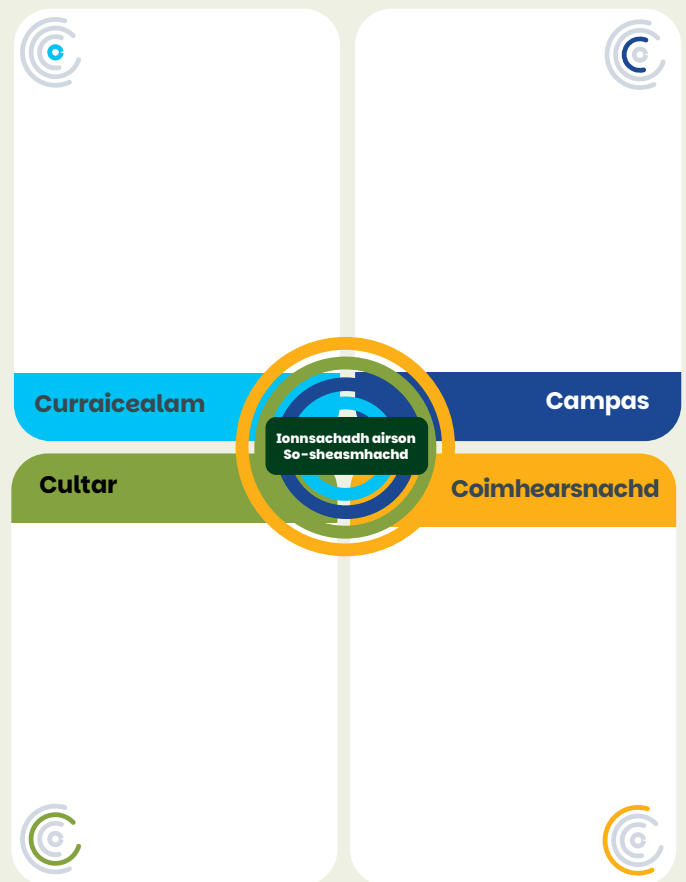

Tha clann is daoine òga aig cridhe suidheachadh ionnsachaidh so-sheasmhach. Tha iad airson a bhith an sàs ann an rudan a bheir fìor eadar-dhealachadh air an àite sa bheil iad a' fuireach agus dhan t-saoghal fharsaing. Gus seo a dhèanamh gu h-èifeachdach bu chòir a h-uile duine a bhith an sàs ann – clann/daoine òga, cleachdaichean agus a' choimhearsnachd san fharsaingeachd.

Feumaidh fios a bhith agaibh dè an t-àite tòiseachaidh a th' agaibh. Clàraich na tha sibh a' dèanamh mar-thà a thaobh nan 4 ceàrnaidhean: curraicealam, campas, cultar agus coimhearsnachd. Cuidichidh na molaidhean a tha san stiùireadh seo leis a' bheachdachadh agaibh.

Coimheadaibh air na chì agus na chluinneas daoine, agus na tha iad a' smaoinichadh agus a' faireachdainn. Brosnaichibh iad gus na dh'fhiosraich iad de sheasmhachd a choinn. Smaoinichibh air na tha sònraichte mun t-suidheachadh, mun àite agus mun choimhearsnachd agaibh agus air na h-atharrachaidhean a bu toigh leibh fhaicinn. Is urrainn dhuibh obair le teaghlaichean, agus com-pàirteachasan le buidhnean ionnsachaidh is leasachaidh coimhearsnachd (CLD) san sgìre agaibh, taic a thoirt dhan turas agaibh a dh'ionnsaigh a bhith nur sgoil/suidheachadh Targaid 2030.

Cumaibh an deasbad cruthachail, cuiribh fòcas air na tha sibh a' dèanamh gu math ach bithibh fosgailte ri dùbhlain agus diofar bheachdan.

Cleachdaibh an clàr bàn airson nan 4 ceàrnaidhean aig cùl an stiùiridh seo gus ur turas a dh'ionnsaigh a bhith nur suidheachadh so-sheasmhach a chlàradh agus a phlanadh.

“ Faodaidh sinn am bogsa seo a chleachdadh a-rithist – chan e sgudail a th' ann fhathast! **”**
Pàiste ann an sgoil àraich

“ Bithibh còir ri càch a chèile. Is cudromach a bhith deimhinneach, fiù 's le gàire no a' toirt seachad ùine do chàch. Feumaidh daoine fios a bhith aca gu bheil gaol aig a' choimhearsnachd aca orra agus a bhith a' faireachdainn gu bheil daoine gam faicinn. Chan eil iad leotha fhèin san t-saoghal seo. **”**

Neach-ionnsachaidh ann am BS7

A' planadh nan ath cheumannan

Tha deagh dhealbh agaibh a-nis air na tha sibh a' dèanamh mar-thà, is tha an t-àm ann a bhith a' dèanamh obair planaidh còmhla air dè a dh'fhaodadh sibh a dhèanamh a-nis a thaobh curraicealaim, campas, cultar, coimhearsnachd.

- Tha e feumail smaoineachadh air san dòigh shìmplidh seo: Dè nì an sgoil/suidheachadh nas coibhneile, nas cothromaiche, nas uaine?
- Cumaibh nur cuimhne gu bheil sibh airson 's gum bi e tlachdmhor, reusanta agus stèidhichte air gnìomhan.
- Cuidichidh na molaidhean san stiùireadh seo leis a' phlanadh agaibh.
- Faodar na taisbeanairean a chleachdadh gus ath-sgrùdadh a dhèanamh air na planaichean agaibh agus gus an t-adhartas a nì sibh a dh'ionnsaigh Targaid 2030 a chomharrachadh.

“ Rinn sinn rannsachadh leis a' choimhearsnachd ionadail agus lorg sinn àite fìor mhath airson tachartasan coille.”

Neach-obrach Tràth-bhliadhnaichean

“ Feumaidh obrachadh còmhla gè b' e far a bheil sinn a' fuireach san t-saoghal. Togar càrn le clachan beaga. Uaireannan is sinne guth dhaoine nach eil air an cluinntinn fhathast air iomadh diofar adhbhar.”

Neach-ionnsachaidh ann am BS4

Curraicealam

Ag ionnsachadh mun t-saoghal, a dhaoine, cùisean a tha a' toirt buaidh air agus gnìomhan m.e. nàdar, atharrachadh na gnàth-shìde agus còraichean.

Tha na molaidhean seo mar thoiseach tòiseachaidh dhuibh agus cuidichidh iad sibh gus meòrachadh air na tha sibh a' dèanamh mar-thà agus mu dè a dh'fhaodadh sibh a dhèanamh a-nis.

- Ag ionnsachadh mu na h-ìomhaigh a bhith agaibh a' ceangal ri nàdar.
- Ag ionnsachadh mu na h-adhbharan airson atharrachadh na gnàth-shìde agus a' bhuidh a th' aig seo.
- Ag ionnsachadh mu na h-amasan cruinneil, cùisean co-cheangailte ri ceartas sòisealta agus còraichean daonna.
- A' rannsachadh fasan luath agus a' bhuidh aige air daoine agus an àrainneachd.
- A' cleachdadh sgeulachdan, ceòl agus biadh gus ionnsachadh mu chultaran air feadh an t-saoghail.
- A' sgrùdadh tùsan dàta a dh'innseas barrachd dhuinn mu sho-sheasmhachd m.e. mìltean bìdh, imrich, cleachdadh lùths, eimiseanan carboin, neo-ionannachdan cruinneil.
- A' cruthachadh fhuasglaidhean cruthachail airson ceistean ionadail agus cruinneil.

“ Bidh sinn a' toirt a-steach bhun-bheachdan tràtha mu atharrachadh na gnàth-shìde, bith-iomadachd agus saoranachd chruinneil ann an dòighean a tha iomchaidh dhan aois – tro sgeulachdan, gabhail riochd, rannsachadh air a' bhlàr a-muigh agus còmhraidhean mu bhith a' coimhead às dèidh rudan beò.”

Ceannard Ionad Tràth-ionnsachaidh is Cùram-chloinne

Campas

A' dèanamh cinnteach gu bheil togalach, àrainn agus fearann an ionaid nas so-sheasmhaiche m.e. a' lùghdachadh cleachdadh lùths agus sgudal, a' brosnachadh siubhal gnìomhach agus a' dìon bith-iomadachd.

Tha na molaidhean seo mar thoiseach tòiseachaidh dhuibh agus cuidichidh iad sibh gus meòrachadh air na tha sibh a' dèanamh mar-thà agus mu dè a dh'fhaodadh sibh a dhèanamh a-nis.

- A' cumail taic ri siubhal gnìomhach do chloinn is daoine òga gus am bi iad ri coiseachd, rothaireachd no cuibhleachadh.
- A' cruthachadh àiteachan tarraingeach airson cluich agus ionnsachadh a-muigh.
- A' stèidheachadh siostam ath-chleachdaidh is ath-chuairteachaidh air feadh an t-suidheachaidh gus sgudal a chumail a-mach à lionadh-talmhainn m.e. pàipear, plastaig, biadh is aodach, a' gabhail a-steach ath-chleachdadh èideadh-sgoile.
- A' cumail taic ri bith-iomadachd tro bhith a' cruthachadh àrainnean ann an talamh an ionaid, m.e. a' cur chraobhan, challaidean, agus chluaintean de fhlùraichean fiadhaich.
- A' cur, a' toirt fàs air, a' buain agus ag ithe toradh.
- A' cumail sùil air cleachdadh lùths agus a' cruthachadh plana gnìomha gus caitheamh lùths a lùghdachadh.

“Tha talamh agus toglaichean na sgoile a' cumail taic ghnìomhach ri so-sheasmhachd a' ghnìomha. Tha ionnsachadh a-muigh, fàs bìdh agus pròiseactan bith-iomadachd nam pàirt de bheatha làitheil na sgoile.”

Ceannard Bun-sgoile

“Tha àrainneachd na sgoile na thidsear buadhmhor. Bidh na h-àiteachan uaine agus na raointean coitcheann againn a' cruthachadh chothroman nàdarra do chloinn ionnsachadh mu sheasmhachd ann an dòighean brìghmhor.”

Leas-cheannard

Cultar

Far am bi a h-uile duine: inbhich, clann is daoine òga, a' togail bheachdan agus dòighean-giùlain coibhneil do chàch a chèile agus dhan t-saoghal.

Tha na molaidhean seo mar thoiseach tòiseachaidh dhuibh agus cuidichidh iad sibh gus meòrachadh air na tha sibh a' dèanamh mar-thà agus mu dè a dh'fhaodadh sibh a dhèanamh a-nis.

- 🕒 A' toirt urram do sheallaidhean agus beachdan agus a' toirt aghaidh air cùisean dùbhlach le clann is daoine òga.
- 🕒 A' cur luach ann an ionnsachadh a-muigh agus a' dèanamh cinnteach gum bi clann is daoine òga ga fhaighinn gu cunbhalach.
- 🕒 A' gabhail pàirt ann an ionnsachadh proifeiseanta gus misneachd chleachdaichean a thogail ann an ionnsachadh airson So-sheasmhachd.
- 🕒 Ag aithneachadh agus a' comharrachadh co-ionannachd agus iomadachd.
- 🕒 A' tuigsinn neo-ionannachd agus leth-bhreith, gu h-ionadail agus gu cruinneil, agus ag obair còmhla gus còraichean daonna a sheasamh.
- 🕒 Ag ionnsachadh mu chòmhstri agus a' togail sgilean gus eas-aonta fhuasgladh.

“ Tha ionnsachadh airson So-sheasmhachd agus Targaid 2030 a' stèidheachadh ar n-obrach air na tha fìor chudromach – a bhith a' cuideachadh clann is daoine òga gus tuigse fhaighinn air an t-saoghal aca agus a bhith a' fàs mar shaoranaich smaoinichail, misneachail agus cùramach a tha deiseil gus àm ri teachd so-sheasmhach a chumadh.”
Oifigear aig Ùghdarras Ionadail

“ Tha ionnsachadh airson So-sheasmhachd gar cuideachadh gus cultar àraich anns am bi clann ag ionnsachadh cùram a thoirt do chàch a chèile agus airson an t-saoghail timcheall orra.”
Neach-obrach Tràth-bhliadhnaichean

“ Tha sinn ag obair còmhla san taigh againn gus ar dòigh-beatha a dhèanamh nas so-sheasmhaiche mar theaghlach! ”
Màthair le trìùir chloinne

Coimhearsnachd

A bhith gnìomhach le daoine, buidhnean is comainn gus buaidh a thoirt air cùisean gu h-ionadail agus gu cruinneil.

Tha na molaidhean seo mar thoiseach tòiseachaidh dhuibh agus cuidichidh iad sibh gus meòrachadh air na tha sibh a' dèanamh mar-thà agus mu dè a dh'fhaodadh sibh a dhèanamh a-nis.

- C** A' coimhead air dualchas, cosnadh, cuspairean agus cothroman tro ionnsachadh stèidhichte air àite.
- C** A' cleachdadh àiteachan uaine airson ionnsachadh a-muigh, m.e. pàircean, coilltean agus tràighean.
- C** A' dèanamh ceangal ri daoine agus buidhnean sa choimhearsnachd.
- C** A' gabhail gnìomh air cùis a tha a' toirt buaidh air a' choimhearsnachd ionadail.
- C** A' cumail taic ri, agus ag obair còmhla ri carthannasan, m.e banca bìdh, rothaireachd sa choimhearsnachd is mar sin air adhart.
- C** Ag obair còmhla ri companaidhean gus coimhead air cothroman obrach uaine.
- C** A' dèanamh cheanglaichean le coimhearsnachdan air feadh na h-Alba agus sa chòrr den-t-saoghal.

“Tha buaidh mhòr aig ionnsachadh airson So-sheasmhachd taobh a-muigh a' chlas. Bidh sgoilearan a' coimhead às dèidh àiteachan ionadail agus a' toirt moit às na tha mun cuairt orra.. Tro na cafaidhean coimhearsnachd againn, iomairtean càraidh is ath-chleachdaidh agus pròiseactan eaconamaidh chearcallach, cruthachaidh clann àiteachan fàilteachail a bheir na ginealaichean còmhla.”

Ceannard Bun-sgoile

Bi nad phàirt den sgeulachd

Tha clann is daoine òga air a ràdh gu bheil iad airson barrachd a chluinntinn mu na tha daoine ann an Alba a' dèanamh gus an dùthaich a dhèanamh nas coibhneile, nas uaine agus nas cothromaiche. Le bhith a' lìonadh suirbhidh Targaid 2030, faodaidh sibh a bhith nur pàirt de sgeulachd so-sheasmhachd na h-Alba agus a bhith a' brosnachadh càch. Cumaidh an sgrùdadh sùil air adhartas na h-Alba a dh'ionnsaigh Targaid 2030. Cumaidh Foghlam Alba am fiosrachadh às ùire ri ùghdarrasan ionadail gus cuideachadh le planadh agus taic san àm ri teachd.

Tha an t-suirbhidh seo ag iarraidh:

- fios conaltraidh.
- eisimpleirean de dh'ionnsachadh airson so-sheasmhachd sa churraicealam, campas, cultar agus coimhearsnachd agaibh.
- far a bheil sibh air an turas agaibh a dh'ionnsaigh a bhith nur n-ionad foghlaim so-sheasmhach.

Bu chòir dhuibh suirbhidh Targaid 2030 a lìonadh uair sa bhliadhna gus am faigh sibh inbhe mar shuidheachadh so-sheasmhach. Gabhaidh a choileanadh aig àm sam bith den bhliadhna. Bu chòir gach suidheachadh aon fhreagairt a chur a-steach.

“Tha so-sheasmhachd a' tabhann barrachd chothroman do sgoilearan a bhith a' stiùireadh ionnsachadh, agus tha am bun-bheachd ann de dh'fhoghlam airson gnìomh.”
Tidsear Àrd-sgoile

Curraicealam

Campas

**Ionnsachadh airson
So-sheasmhachd**

Cultar

Coimhearsnachd

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba

Targaid 2030 Ionadan Ionnsachaidh So-sheasmhach

Airson comhairle agus stuthan taic

Post-d: LfS@education.scotland.gov.scot

Làrach-lìn: education.gov.scot/resource-themes/learning-for-sustainability/

Ionnsachadh airson
So-sheasmhach

Education
Scotland
Foghlam Alba